

De Wissel

IVN afdeling Eijsden

Juni 2013

Jaargang 20 nummer 2

*Instituut voor natuureducatie
en duurzaamheid*

INHOUD

<i>Inhoud</i>	2
<i>Van De Redactie</i>	3
<i>Van Het Bestuur</i>	4
Sterwandeling	4
Digitalisering (herinnering)	4
<i>Wat is geweest</i>	4
18 December 2012: Jaarafsluiting in volle dassenburcht	4
23 April 2013: De Roer, een voltreffer	5
<i>Viskes vange (5)</i>	6
De Barbeel ("Berb")	7
Het Bermpje ("Sjtèènrutske")	7
<i>Bijzondere Waarnemingen</i>	9
<i>De Woelratten</i>	15
Leden	15
<i>Agenda 2013</i>	16
Lezingen	16
Het "Wandelschema" & "Korte Tour"	16
"De Woelratten" 2013	16
Programmaoverzicht 2013 Vogelwerkgroep	16
Werkgroep Bloeiende Bermen	17
<i>Bijzondere Waarnemingen</i> <i>vervolg van pagina: 4</i>	18
Maart zo zoet, heeft ook nog wel eens een witte hoed	19
Vogelwerkgroep	25
Bijzondere waarnemingen/ervaringen gezocht!	26
<i>De Basse-Meuse (27)</i>	27
De Bonne Ville Verviers, de lakenstad	27
De Bonne Ville Visé	28
<i>Natuurgebieden in onze omgeving: Eijsder Beemden (2)</i>	29
Fauna	29
<i>Het Bestuur</i>	32

walpot (drukkerij

VAN DE REDACTIE

Nummer 2 van de 20ste jaargang.

Als aanvulling op mijn korte historie van de Wissel in het vorige nummer: de eerste aanzet en de eerste jaargangen van het mededelingenblad van IVN Eijsden zijn verzorgd door Wiel Wijckmans.

Toen waren er nog geen computers, alles werd getypt op een schrijfmachine en werd, letterlijk, geknipt en geplakt.

Ik ga het in de inleiding niet hebben over het weer van de afgelopen maanden. Dat gebeurt verderop genoeg.

Ook is het niet mijn gewoonte om waarnemingen, gedaan in “verre landen”, te melden. Maar ik wil u niet onze (Sietske en Peter) bijzondere waarneming onthouden, gedaan in de Rijnvlakte nabij Selestat (Elzas), in het Illwald: drie Boomvalken, die jacht maken op Gierzwaluwen. De luchtacrobatiek en snelheid zijn adembenemend en verbijsterend. Met de kijker is het spektakel niet te volgen, ook al niet omdat e.e.a. zich afspeelt rond de windsingels en broekbosjes in dit ooioldergebied. Uiteindelijk krijgt kennelijk een van de Boomvalken de prooi te pakken, want de Gierzwaluw is verdwenen en we zien maar 2 Valken meer. Die zijn dan wel wat rustiger en kunnen met de kijker bekeken worden.

Op de website van IVN Eijsden (ivn.nl//afdeling/eijsden) is regelmatig actueel nieuws te vinden. Zoals u weet wordt daar ook de Wissel gepubliceerd.

Nieuw is dat nu op de “home” pagina van IVN Eijsden een knop te vinden is waar u waarnemingen mee kunt melden. Er wordt een formulier geopend, waarop u uw bevindingen kunt aangeven. Dat wordt dan naar de redactie gestuurd.

Ook is recentelijk de rubriek “Publicaties” aangevuld met een aantal routebeschrijvingen van wandelingen in onze mooie omgeving.

Ondanks de crisis is het weer een dubbeldikke Wissel geworden, met naast de gebruikelijke onderwerpen (Waarnemingen, Viskes Vange, Basse Meuse, enz.) het tweede deel van Olaf op de Kamp's stuk over de Eijssder Beemden.

Rest mij nog u veel leesplezier en een mooie zomer toe te wensen.

PDB

VAN HET BESTUUR

Sterwandeling

Sinds enkele jaren wordt in de regio Maastricht en Mergelland in de maand september een sterwandeling georganiseerd. Tal van afdelingen organiseren op deze dag een wandeling, die naar een centraal punt voert, waar afdelingen en leden elkaar ontmoeten. Waar belangstellenden een beeld krijgen van wat het IVN in onze regio te bieden heeft.

Dit jaar wil IVN Valkenburg aan de Geul graag als gastheer fungeren voor deze sterwandeling. Plaats van handeling is kasteeltuin Oud-Valkenburg bij kasteel Schaloen (aan de voet van de Schaelsberg).

Als datum is gekozen voor zondag 15 september. Tijdens deze dag zal de tuin gratis geopend zijn. We hopen dat ook uw afdeling zal deelnemen aan deze sterwandeling en een excursie of wandeling wil organiseren naar de kasteeltuin toe.

Léon Willems, IVN Valkenburg a/d Geul

Digitalisering (herinnering)

Indien u uw e-mail adres doorgeeft aan de secretaris kunnen we u ook tussendoor van activiteiten op de hoogte brengen. Ook De Wissel krijgt u dan, in kleur, via email binnen.

Daarom de oproep om indien je voorzien bent van een e-mailadres dit aan onze secretaris Jacques Piters door te geven. Het adres is

jacques_piters@hotmail.com (let op _ streepje tussen jacques en piters!)

Het bestuur

WAT IS GEWEEST

18 December 2012: Jaarafsluiting in volle dassenburcht

Tot grote verrassing maar vooral tot grote tevredenheid van het bestuur stroomde ons verenigingslokaal vol voor onze jaarafsluiting. Meer dan 30 personen, tafels te kort dus. An van Santen had gezorgd voor spijs en drank en samen met haar vaste helpsters was het lokaal weer omgetoverd tot een sfeervol verblijf. Na ontvangst met de gebruikelijk koffie was het woord aan de eerste spreker van deze avond. Eijsdenaar John Wiersma toonde zijn gehoor beelden van zijn waarnemingen, van augustus j.l. tot nu, in het Eijdsense. Prachtige beelden, zeer sprekend met daarbij een summiere maar duidelijke en voldoende uitleg over wat er te zien was. John is een uitmuntend waarnemer van bijzondere zaken in de natuur, die hij uitstekend kan vastleggen met zijn camera. Via raadpleging van bronnen verdiept hij zich in wat hij gefotografeerd heeft. Maakt er een vloeiende presentatie van en als geboren

verteller boeit hij zijn gehoor. Een welverdiend applaus was dan ook zijn beloning. Tijdens de pauze was er dan het natje en het droogje. Daarna legde bestuurder Maarten van der Sande uit wat het nieuwe landgoed De Waardhof in Mesch, van ons lid de familie Stoffer, inhoudt en wat wij als IVN afdeling daar willen gaan betekenen voor de natuur in Eijsden. Een en ander toegelicht door de Heer Stoffer zelf. Gelegenheidscoördinator bestuurder Jean Creuwels dankte de sprekers en de aanwezigen, voor hun aanwezigheid en hun inbreng en nodigde hen uit om nog even te blijven nakaarten. Hiervan werd dankbaar gebruik gemaakt.

Toch een apart woord van dank voor An een haar vaste groep helpsters plus de andere aanwezige dames die spontaan meehielpen.

Zaterdag 16 maart: boomplantdag in Mesch

Zoals eerder bekend gemaakt gaat ons IVN actief meewerken aan het beheer van het nieuwe landgoed De Waardhof van de familie Stoffer in Mesch. Enkele jaren terug mochten wij al ons insectenhotel plaatsen in het weiland grenzend aan de woning van de familie en ook de floragroep inventariseert al op hun terrein, evenals de dassenwerkgroep die voor tellingen vaak ter plekke is geweest. Ook de vogelwerkgroep houdt er al de stand van de Steenuilen in de gaten.

De familie heeft haar terrein weten te vergroten met grond ten westen van de Steenbergsweg. Dat gebied wordt ecologisch beheerd en zal openbaar zijn. Een gedeelte is een zogeheten schraal grasland, waarop planten zijn ingezaaid. Een ander deel is grasland met daarop loofbomen.

Ons IVN heeft een aantal bomen geschonken. Op donderdag 14 maart werden de plantgaten gemaakt en plaatsten vader en zoon Stoffer, met als assistent schrijver dezes, de steunpalen. Op zaterdag 16 maart waren De Woelratten met hun begeleiders en enkele dassenliefhebbers ter plaatse om die bomen te planten. Ondanks de stevige koude wind, of mogelijk daardoor, werd er flink gewerkt. Ondertussen hingen leden van de vogelwerkgroep een aantal vogelnestkasten op. De catering, zoals gebruikelijk weer uitstekend verzorgd door An van Santen, smaakte. Op het einde werden wij nog verrast door een schenking namens de Gemeente Eijsden-Margraten. Twee vlaaien gingen erin als koek.

23 April 2013: De Roer, een voltrefter

Twintig personen, waaronder 2 niet-leden, genoten volop van de presentatie door Olaf op den Kamp over de Roer. Van de bron op de Hoge Venen tot de monding in Roermond kwam zowat alles aan de beurt. Geïllustreerd door prachtige foto's met aandacht voor natuur en cultuur. Aandacht voor menselijke invloeden en voor de vorming van het Roerdal door het klimaat in de loop der miljoenen jaren. Op een vlotte manier lichtte Olaf de beelden en ook

hetgeen niet te zien was toe. Blijkbaar zo duidelijk dat de aanwezigen amper een vraag durfden te stellen en min of meer ademloos keken en luisterden! Olafs presentatie werd dan ook beloond met applaus.

Zondag 5 mei: natuurontbijt

Ondanks beperkte capaciteit en miscommunicatie met het landelijk bureau hielden wij een natuurontbijt op De Waardhoff. Eerlijk verdeeld waren er 15 leden en 15 niet-leden present. Hieronder wethouder Jacobs. Het was prachtig weer. De familie Stoffer leverde naast de locatie ook nog een grote partytent plus tafels en stoelen welke aangevuld werden door de bekende groene stoelen uit ons verenigingslokaal. An van Santen en bestuurslid Suzan van de Wiel zorgden voor de catering en werden bij het opstellen van e.e.a. meer dan goed geholpen door de aanwezige dames.

Het ontbijt verliep vlot. Na afloop was er een excursie over het terrein o.l.v. ons lid Tineke de Jong. Gelegenheid voor dhr. Stoffer om hun bedoelingen met De Waardhoff toe te lichten. Tijdens de natuur wandeling gaven Jacques van Mastrigt en Jean Creuwels nadere informatie over hun gebied, vlinders resp. dassen. Niet iedereen nam deel aan de excursie die zo interessant was dat ze uitliep maar de volhouders hielpen na afloop allen flink mee met het opruimen zodat iedereen nog tijd had om op deze bijzondere lentezondag wat anders te doen.

Op deze plaats een van harte bedankt familie Stoffer. Dat jullie nog lang mogen genieten van jullie inspanningen daar op de Steenberg van Mesch.

JC

VISKES VANGE (5)

De beroepsvisserij op de Maas heb ik niet meer bewust meegeemaakt. Jan Kaal en Huub van Strien visten nog met de schokker tot begin jaren '60, maar zover gaan mijn herinneringen aan het Maasvissen niet terug. Gelukkig kunnen oudere dorpsbewoners hier nog over vertellen. Zo had ik deze winter een gesprek met de heer Martin Martens uit de Ursulinenstraat, zoon uit een Eijdsense vissersfamilie en geboren in 1922.

Het vissen met hengels en schepnetjes ging wèl gewoon door. Families als Schroen, Haenen, Purnot, Warnier, Fonsaer, Martens, Van Wanrooij, Dode-mont, Coninx, Duijckaerts, Wolfs, Creuwels en Piters leverden telgen die altijd aan de Maas te vinden waren (deze reeks families is zeker nog langer).

Het is makkelijk voorstelbaar dat het vangen van visjes door de jeugd aan de Maas tot vele eeuwen geleden teruggaat. In de Grindmaas werden (en worden) daarbij soorten aangetroffen, die specifiek aan snel stromend water zijn gebonden (zoals de Barbeel) of aan een stenige bodem (zoals het Bermpje).

De Barbeel (“Berb”)

De Barbeel behoort tot de Karperfamilie. Hoewel de Barbeel groot kan worden (tot 90cm), heeft hij toch niet het zware postuur van een “gewone” Karper. De Barbeel ontleent zijn naam aan zijn baarddraden (Latijn: “barba” is “baard”). Duits: “Barbe”, Engels: “Barbel”, Frans:

“Barbeau” en Waals: “Barbê”. In de regio

Maastricht en Eijsden spreekt men van “n

Berb” (dus een vrouwelijk woord, zie

hiervoor ook de Diksjenaer van het

Mestreechs (1955), heruitgegeven in

1985. Verder: “Twie Berrebe” en “drei kleng Berrebkes”. Midden-Limburg

sprekt van “Berf”, Noord-Limburg en Noord-Brabant spreken van “Berm”.

Treffend voor de naamgeving aan de hand van de baarddraden is voor deze

vis ook “Snorrekat” in de regio Venray. Van de vier baarddraden bevinden

zich er twee op de bovenlip en de andere twee zitten in de mondhoeken.

Barbelen zie je meestal alleen maar als ze door hengelaars worden gevangen.

Het zijn slanke vissen met een rond lichaam. De rug is groenachtig

bruin, de zijkant is metaalachtig geel. De schubben zijn klein, de vinnen zijn

roodachtig. Jonge Barbelen zijn lichter van kleur, beige met kleine donkere

vlekken. Het paaïen van de dieren vindt plaats boven grindbanken, in ondiep

water. De eitjes worden op de bodem afgezet. Een Barbeel van 1kg zet rond

de 10.000 eitjes af. De larven voeden zich met dierlijk plankton. De grotere

vissen woelen de bodem om voor allerlei kleine waterdiertjes, vaak in de luwte

bij stroomversnellingen. De Barbeel kan 25 jaar oud worden. In Nederland

is het maximaal geconstateerde gewicht 6kg maar uit het buitenland zijn nog

zwaardere exemplaren bekend. Meestal blijven de vissen echter kleiner. De

Eijsdense Maas ligt in de “Barbeelzone” (het deel van de rivier waar Barbelen

en begeleidende vissoorten voorkomen). Op 10 april 2009 zag ik hoe een

medewerker van de Universiteit van Luik de vistrap bij de stuw (“barrage”) van

Lixhe bemonsterde. Er viel onder andere een grote Barbeel te bewonderen...

Het Bermpje (“Sjtèènrutske”)

Als je met je laarzen (“sjtievele”) over de Bat liep met een emmertje (“töbke”)

en schepnetje (“nêtsje”) werd er soms door de ouderen gezegd: “en, jong”,

“Sjtèènrutskes vange?”.

En als je dan na een uurtje of wat klotsend terugkwam omdat je “nne naoëte”

(volgelopen laars) had gehaald, of twee, dan stonden die ouderen er

soms nog. Dan liet je de inhoud van je emmer zien.

Wat zijn nu Sjtèènrutskes? Allereerst wordt opgemerkt, dat dit woord als aan-

duiding kan dienen voor allerlei kleine visjes van onbestemde soort (net zoals

bij “kleng Ejbelkes”). Of net zoals bij “Koeleköpkes” voor padden- en kikker-

larven, visbroed en zelfs muggenlarven. De Bermpjes onder de stenen werden door mijn generatie “Barbele” genoemd, omdat wij dachten dat het jonge Barbelen waren. Het woord “Bermpje” voor een vissoort was hier onbekend. Hierboven bij de echte Barbelen hebben we gezien dat de Barbeel in delen van Nederland “Berm” wordt genoemd. Het Bermpje is hiervan afgeleid. Ook het Bermpje is genoemd naar zijn baarddraden. Zo gek was onze gedachte over jonge Barbelen dus niet eens. “Wat hebste gevange” werd er gevraagd en je zei “’nne Barbeel”, daarmee duidend op het Bermpje.

Bermpje

Het Bermpje heeft vier baarddraden op de bovenlip en in iedere mondhoek één, dus zes in totaal. Een andere Nederlandse naam is “Gebaarde Modderkruiper”.

In het Duits heet hij “Bartgrundel” of “Schmerle”. In het Engels “Stone Loach” en in het Frans “Loche franche”. Waalse varianten zijn “Barbote”, “Boulote”, “Mostèje” en “Popioûle”. In de regio Maastricht hoorde je “Stelkes” (verkleinwoord, meervoud), In Elsloo “Glitsjeuf”, in Susteren “Sjteingeuf”. Navraag bij zoveel mogelijk oudere Eijsdenaren van aan de Maas leverde op, dat met Sjtèènrutskes vaak Bermpjes bedoeld werden. Met enig voorbehoud omdat de naamgeving per spreker en periode kan verschillen. Het napluizen van zoveel mogelijk geschreven bronnen leverde hieromtrent geen verdere gegevens op. Slechts éénmaal trof ik “Steenruts” aan, maar dan gebruikt voor Bittervoorn (in Herentals).

Het Bermpje is een kleine bodemvis met baarddraden uit de familie van de Modderkruipers, die meestal rond de 10cm groot wordt. Het lichaam is rond, de onderzijde is afgeplat. De kleur varieert van bruingeel met donkerdere vlekken tot bijna zwart (afhankelijk van de omgeving). De onderkant is geelachtig. Het Bermpje heeft een gladde huid zonder schubben. De mannetjes hebben spitsere borstvinnen dan de wijfjes.

Bermpjes kunnen tweemaal per jaar paaien (tussen april en augustus) en zetten per keer maximaal 6000 eitjes af. Overdag zit het Bermpje onder stenen verscholen; ’s nachts jaagt hij op kleine waterdiertjes. Bermpjes komen zowel in rivieren voor als in beken. Men kan hem aantreffen in Maas, Geul, Berwijn en Voer. De maximale leeftijd bedraagt een jaar of 5.

Bermpjes werden in vroeger tijden ook door de mens met smaak geconsumeerd, bijvoorbeeld gekookt in melk. Er hebben ingenieuze manieren bestaan om het Bermpje te vangen zoals constructies op de bodem waar de visjes in kropen.

De soortensamenstelling in de Maas verandert duidelijk van tijd tot tijd. In mijn jonge jeugd (eind jaren ’60, begin jaren ’70) zag je voornamelijk Bermpjes, Palingen en Riviergrondels als bodemvissen onder de stenen in de Maas bij Eijsden. Rivierdonderpadden vond je toen alleen in Geul en Berwijn. Later namen de drie eerstgenoemde soorten duidelijk in aantal af. Draai je nu

grotere stenen om op de grindbodem, dan zie je voornamelijk weer Bermpjes en ook jonge Rivierdonderpadden. Mogelijk is het water op bepaalde punten toch weer wat in kwaliteit verbeterd. Het verdwijnen van de Paling (“ïel”) is een wereldwijd verschijnsel waarnaar onderzoek wordt gedaan. Waarom de Riviergrondel (“Goeëvie”) vroeger massaal voorkwam in de Maas en op dit moment zeldzamer wordt, is mij niet bekend.

Jacques Piters

BIJZONDERE WAARNEMINGEN

- 20.02 Dhr. J. Stoffer ziet 50 Kraanvogels in een volmaakte V-vorm noordwaarts vliegen boven Mesch. Mijn neef Paul vindt het kadaver van een Bever. De in prima staat zijnde kop staat nu bij Pauls verzameling.
- 28.02 Arthur Jansen ziet een tiental Beflijsters op de Eijsder Beemden aan het einde van de Trichterweg. Iets dichterbij Eijsden, bij De Spits dan heel wat Putters.
- 01.03 Ik begin maart met 9 Reeën in het Rijckholter bos.
- 02.03 Roer en Maas is niet te spreken over de activiteiten van onze Bever in de Voer ten oosten van Mesch. De waterdeskundigen uit Sittard willen der Bever wegvangen! Dat is net zo ridicuul als hun collega deskundigen van de WML doen die alom bossages verwijderen in hun gebieden. Bang dat de boomwortels schadelijk zijn voor hun buizen. En een afrastering eromheen die God weet wat niet tegenhoudt! Als die heren hun bedenksels uit eigen zak moesten betalen zou dat een zegen zijn voor de natuur.
- @ 03.04 Wim Souren meldt: een waarneming van 2 mannetjes Goudvinken in een sierappelboom, omstreeks 11.00 uur. In Uden aan de Breukrand.
- 03.03 Roer en Maas heeft toegeslagen langs de Voer tussen Withuis en Mesch: alle knotbomen meer dan flink geknot. In de strijd tegen het blad heeft de Gemeente toegeslagen langs de Prins Bernhardstraat. Bekijk de bomen maar eens.
- @ 04.03 Diverse meldingen over Kraanvogels. Ook de pers staat er een paar dagen later vol mee. Bij de Wissel kwamen binnen:
 - Marcel Brouwers: vandaag 4 maart '13 trokken om 14.50 uur meerdere formaties Kraanvogels over in Rijckholt.
 - Wim Souren: vandaag op de Brunsummerheide van 15.30-17.30u zeker 6000 kraanvogels over zien en horen vliegen in troepen van 300 stuks de ene na de andere golf. Allemaal richting het noorden en toen we in Eijsden waren vloog er

om 18.00u een troep boven het dorp richting Heer. 250 stuks.

- Ook Sietske van der Veen meldt grote groepen Kraanvogels boven Eijsden.
- 04.03 De hemel lijkt verduisterd. Een lawaai van jewelste nadert, trekt over en gaat verder. Mensen gaan buiten kijken, anderen kijken vanuit een slaapkamerraam. Wat is dat? Geen Bijbelse plaag maar duizenden en nog eens duizenden Kraanvogels die in formaties van wisselende aantallen over Zuid-Limburg huiswaarts vliegen. En die elkaar blijkbaar heel wat te vertellen hebben over het winterverblijf en de tocht. Van Eijsden tot Vaals werden zij waargenomen.
- @ 05.03 Peter De Bie: rond 16:45u nog een plukje Kraanvogels boven Maastricht-Aachen Airport op weg naar het noorden (zo'n 50). Hebben ze daar een tussenstop gemaakt? Minder leuk: op de A2/N2 midden op de weg, enkele 10 talen meters voor kruispunt de Geussels (vanaf het noorden) een platgereden (letterlijk) Kerkuil.
- 05.03 Broer Jef ziet een fraai mannetje Grote Gele Kwikstaart op de Voer bij zijn huis. Nu wachten op een madam. Ook een tiental Sijzen strijken neer in een boom (Els) waar de hele winter al tientallen Putters te zien waren. De Bever is actief tot bij de molen van Rutten. Dhr. De Pregter meldt grote Das in talud A2 langs de Kapelkesstraat!
- 07.03 In de Daor zijn een aantal percelen beplant met 20 á 30 hoogstambomen. Ook is er een zogeheten Genenbank Hoogstamboomgaard aangeplant. 7 Reeën op de Trichterberg.
- @ 08.03 Peter De Bie: na de Kraanvogels op maandag, vandaag rond 11.00u een 6-tal Ooievaars zien cirkelen. Vanuit mijn raam aan de Beezepool in het zuiden boven Hoog-Caesterd, Zinkwit. Vlogen na een kwartiertje weg naar het noord-oosten.
- 08.03 Joost met 9 volgelingen een vrije tocht Margraten-Welsden-Schiepersberg-Kraaienbosje-de Daor-Eckelrade-Margraten. Uitstekend weer, zelfs warm. Mannetje Blauwe Kiekendief boven Hamstergebied; eerste Kikkerdril in poelen; Ooievaar boven Kraaienbosje; Bruine Kikkers, Padden en Kleine Watersalamanders ook present in poelen en bakken; Rode Kelkzwammen langs de Daor; boven de Daor een Rode Wouw; bloeiend Speenkruid en Maarts Viooltje; een Levenbarende Hagedis; Kleine Vossen en Gehakelde Aurelia's; Witte Bosanemonen nog in dop en plots ook eentje al in bloei; in de lucht heel wat Buizerds, wij vinden zelfs een dode Buizerd in een wei onder de Orenberg. Dan haak ik af en loop terug naar De Heeg.
- 09.03 De Gemeente heeft bijna alle verkeersborden verwijderd langs de wegen in het buitengebied. Wordt door de Mheerder wethouder als vervuiling beschouwd. Nu kan iedereen vrij zijn gang gaan met de auto op de veldwegen.

- @ 10.03 Bij Peter De Bie ligt het eerste kikkerdril in zijn vijver aan de Beezepool (2^e waarneming voor 2013 volgens de Natuurkalender).
- 10.03 Tocht door enige Teuvense bossen waaronder ook het Roebelsbosch. Geen sporen van wild te zien.
 - 11.03 Irene ziet wel altijd wat bijzonders op de voedertafel in de tuin. Vorige week was een Putter te gast. Vandaag is het een Haakbek. Dat is een dwaalgast uit het verre Scandinavië met het formaat van een Zanglijster met veel rood en de gekruiste snavel maakt de waarneming compleet.
 - 12.03 Op de hoek van Vroenhof en Raadhuisstraat is een Witte Kwikstaart op zoek naar het nest van 2012.
- @ 13.03 Wim Souren meldt: gezien op de weg tussen St-Geertruid en Breusterbosch bij de poel in de buurt: 4 Buizerds bij een prooi die ze samen deelden, net als gieren met half open vleugels.
- 14.03 Een Eekhoorn steekt de Putsjtèg in Gronsveld over. De tuin van Irene krijgt bezoek van een Slechtvalk!
 - 15.03 Vlakbij elkaar in het Rijckholterbos: 1*4 en 1*5 Reeën plus één Reebok erbij.
- @ 16.03 Anita Kuklinski, ML Kingstraat meldt: zo genoten van 2 Witte Kwikstaarten bij onze voedertafel. Alle Merels, Tortels, Roodborstjes en Meesjes, die ook regelmatig hun lunch komen verorberen, slaan meteen op de vlucht als onze grote zwarte Labrador zich buiten vertoont. Echter de Kwikstaart bleef onverstoord lekker verder eten. Vandaag ook eindelijk weer een Mus gezien in onze tuin.
- 17.03 Mevr. Brouwers uit Rijckholt meldt 's ochtends vroeg al een dode Das langs de Kampweg ter hoogte van de Daolekaomers in Gronsveld.
 - 18.03 Een Houtsnip vliegt voor mij op ten zuiden van het Plattebosje. In de laagstam van Costongs langs de Bronckweg de gebruikelijke Reebok en vier Reeën.
 - 19.03 Tocht langs en over de akkers tussen Termaar en Bruisterbosch. Geen wild te zien. Op de akkers van St. Amand zitten 4 Grote Zilverreigers en erboven jaagt een vrouwtje Blauwe Kiekendief. Ik hoor ook een aantal Veldleeuweriken.
 - 22.03 Met Joost e.a. Voetspoor 169 uit 2001 gelopen. Vooral de passage door het IJzerenbosch maakte indruk. Honderden vogels waaronder Boomklevers, Boomkruipers en Mezen bezochten de talrijke voederplekken. De bijzonder fraaie Koolmezen bleken een aparte taal te hebben. Vogelkenner Bert leerde ons dat het hier niet onze Koolmezen betrof maar dat het wel Scandinavische vogels waren die deels in het Bosch de winter doorbrachten en deels op de terugtocht zijn vanuit zuidelijker gebieden naar het hoge noorden.
- @ 23.03 Annemie Speckens meldt: Alweer een dode das. Lokatie: Eckelra-

derweg van Gronsveld naar Eckelrade. Aan de rechterkant van de weg, na het bos en een stuk voor het eerste huis. Op een stenen inrit van een landbouwperceel. Door: A. en H. Schiepers en A. en J. Speckens. Tussen 9 uur en 9.30.

- 23.03 Joost jaagt in het Rucydobos eerst een Haas op en daarna gaat een flink Wild Zwijn als een Haas ervan door. Dhr. Thijssen meldt een dode Das langs de Eckelraderweg ter hoogte van de kennel.

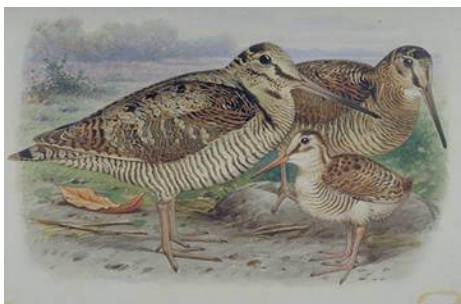
@ 24/3 Peter De Bie: 00:30uur, het sneeuwt nog niet en ik zie een Steenmarter over straat rennen bij Beezepool 55.

@ 24.03 Peter De Bie: zondagochtend: 10cm+ verse sneeuw; volgens het weerbericht dreigt de koudste 24 maart ooit, maar in Het Tiende Vrij zie ik om 10.00 uur een Houtsnip opvliegen.

@ 24.03 Maria Janssen-Rutten meldt: Zondagmorgen 24 maart ligt bijna 10 cm sneeuw in Eijsden. Tot onze grote verbazing zien we rond half 10 een

mooie Das door onze achtertuin lopen. Hij komt vanuit de wei achter ons huis, steekt onze tuin over en gaat via de heg naar de oprit van de bureu. Van daaruit steekt hij de Kapelkesstraat over, kruipt onder de poort door in de oude fabrieksmuur en kuiert verder richting zuiden in het braakliggend terrein waar ooit studentenhuizen zullen verrijzen als het aan onze vroege vadersen ligt. Zou er een dassenburcht liggen?

- 25.03 Langs de Voer in Mesch een Grote Gele Kwikstaart.
- 26.03 Bij de Sjechelderbrug lopen 4 Reeën met in hun gezelschap 1 Spietser rustig verder, mij negerend. In een weiland langs de Sjechelder lopen sinds kort 8 Galloways. Vandaag vormen zij min of meer een kring. Is dat toevallig? Nee, want in hun midden graast een kalfje. Heel jong blijkbaar. Het draagt nog geen oorbellen. Irene ziet haar eerste Witte Bosanemonen van dit voorjaar.
- 27.03 Op een weiland in Lixhe-Nivelles zowaar een prachtige fazanthaan in gezelschap van zijn dame.
- 28.03 Op de Waardhoff een enkele fazanthen. Later in de lucht een Sperwer. Dhr. Souren meldt een dode Das langs de Rijksweg richting Withuis. Ik vindt het dier niet. Neef Paul ziet zijn eerste Zwaluwen boven de Maas.
- 29.03 Op St. Amand is het geluid van de kettingzagen verstomd. Twee grijze brandplekken herinneren nog aan de verdwenen hoogstam kersenboomgaard. Nu nog de ploeg erdoor en ook die herinnering is weg. 500 Meter noordelijker dan het Plattebosje vliegt weer een Houtsnip voor mij op. Dezelfde van 18 Maart?
- 30.03 Vanuit de trein zie ik op een akker langs het spoor boven Haelen 3 ravottende Hazen. Ietsje verder nog een fraaie fazanthaan. Broer Jef ziet

een Bever langs de Voer.

- 31.03 Jake Henssen ziet om 23.00 uur een Lynx op de rotonde langs de Emmastraat! Een waarneming die ik als geldig kan aannemen daar er al enkele minder zekere waarnemingen van een groot dier (zeker geen hond, geen vos en groter dan een kat, zonder staart) aan mij gemeld zijn. En als je dat dier van op 10 meter afstand hebt kunnen bekijken zul je toch wel goed gezien hebben! Jake geeft mij en passant uitleg over de IKL activiteiten langs de Bachstraat v.w.b. de aangeplante bomen en de omrastering erlangs.
- 01.04 Mijn eerste 2 Dassen van dit jaar om ca. 20.37u. Vorig jaar waren zij op dezelfde burcht al om 20.20u present. Irene meldt dat een oude locatie vlakbij de A2 in Gronsveld weer in gebruik is genomen door Dassen.
- 02.04 Mijn eerste Boerenzwaluwen boven de Köbbesweg. 's Avonds geen Dassen, wel 7 Reeën.
- 03.04 De Eifeltocht van zondag a.s. mee voorgelopen. Het belooft een echte laat winter tocht te worden. Wind, nog bevroren paden, al dan niet met sneeuw en ijs erop. Op en neer met prachtige doorkijkjes en vergezichten. Van de Narcissen langs de Perlenbach is niets te zien. Een bijzonderheid: het stuwmeeer bleek nog volledig dichtgevroren. Op het ijs sporen van overstekende dieren. Boven ons, in de lucht, de Rode Vrouwen waar de streek bekend om is. Ook konden wij een Blauwe Kiekendief spotten.
- 03.04 Dhr. Duijkers meldt een dode Das langs de Kampweg, om ca. 07.00 uur. Binnenin de Zevenheuvelen ligt een dode Vos.
- 04.04 Broer Martin ziet een dode Das langs de A2-oprit voor Rijckholt.
- 05.04 Jef Spons meldt een dode Das langs de Rijksweg tussen Mariadorp en Withuis. Is dat dezelfde als op 28.03, die ik niet vond? Gèr Beckers, de vleermuisman, ziet al enige dagen 2 Scholeksters langs de Molensingel.
- 05.04 Met Joost e.a. een natuurtocht in 3 delen gemaakt. Naar het Bunderbosch en naar het Kloosterbosch met tussendoor naar De Dellen voor de Curfsgroeve en de beversporen langs de Geul. Tussendoor De Nachtegaal gekeurd en goed bevonden. Ondanks de winterse omstandigheden toch heel wat moois gezien en gehoord.
- 06.04 Voor Het Bat scheren tientallen Huiszwaluwen vlak boven de Maas. Zo kunnen ze de insecten vangen die vlak boven het iets warmere water vliegen.
- 07.04 Bij stralend winterweer de pittige tocht gelopen samen met een volle bus liefhebbers van de tochten van Herman Heemskerk door de Eifel. Grote afwezige: mevrouw Tineke de Jong die bij het voorlopen ernstiger was geblesseerd dan gedacht. Beterschap! 's Avonds al vroeg 3 Dassen, nog geen jongen te zien. Jacques Theunissen hoort een Koekoek roepen

bij Klooster Rijckholt!

- 09.04 Mijn zus José ziet de dode Das (van 05.04?) langs de Rijksweg ook nog liggen. Het betreft een wijfje!
- 11.04 Enkele Boerenzwaluwen rond de Muggehof. Ook boven Navagne. Mijn huisarts meldt: enkele weken terug lag er een dode Das langs de Bronckweg. Zij zag daar ook een levende. De jaarteller passeert al de tien! Ook Irene is enkele keren gaan posten maar heeft nog niet al te veel gezien. Haar huisegel is dagelijks present. Ook de Steenmarter uit de buurt laat zich zien en horen.
- 14.04 Om ca. 19.35u horen wij onze eerste koekoeksroep boven het Vroendel. Om 20.50u ziet Irene haar allereerste, uiterst kleine, jonge Das van dit jaar. Op de Bertenberg enkele bloeiende Slanke Sleutelbloemen.
- 16.04 Irene hoort de roep van een eenzame Vroedmeesterpad in de Daor bij de bank. Ook, beter laat dan nooit, hier en daar Pinksterbloemen. Ik zie mijn eerste Hazelwormen en Levendbarende Hagedissen.
- 18.04 Voor mij en zus José de eerste jonge Dassen van dit jaar op de burcht in het Mescher Plukbos.

Scrophularia aurantiaca L.

- 19.04 Met Joost e.a. een klassieker uit de Voetsporen van De Natuurgids gelopen. De tocht rond Modave. Ondanks de late lente een tocht door een woud van groen, geel, wit, blauw en paars. Op 1 vierkante meter Witte & Gele Bosanemonen, Pinksterbloemen, Sleutelbloemen, Daslook, Muskuskruid, Voorjaarshelmkruid, Speenkruid etc. etc. Joost zag een Wild Zwijn.

@ 20.04 Wim Souren meldt: Op zaterdagochtend om 9.30u een dode das zien liggen op de oprit A2 bij Rijckholt.

- 20.04 In de voortuin van het pand Rijksweg 47 in Gronsveld staan ook alle voorjaarsbloeiers te pronken.

@ 21.04 Wim Souren: zondagmorgen om 11u hoorde en zag ik de Koekoek in de B. Wijnandsstraat, bij mij aan de overkant, door de tuinen vliegen.

- 25.04 Zichtwaarneming van roepende Koekoek bij de Kapel van Rijckholt.
- 26.04 In plaats van Dassen een moervos met 6 flinke jongen die om 20.45 uur naar buiten kwamen en direct weg gingen. Nog nooit meegemaakt op deze tijd van het jaar. Dhr. Martin Crousen ziet 4 Bevers langs de Dijk.
- 27.04 Een bezorgde Laag-Caestenaar vraagt mij: "*Jean is het normaal dat een Bever op de rand van de Voer blijft zitten als ik op nog geen 10 meter afstand naar hem sta te kijken?*" Inderdaad dat lijkt niet bepaald normaal. Mogelijk heeft het dier een groot vertrouwen in de mensen van Laag-Caestert, mogelijk is hij toch ziek. 's Avonds geen Dassen. Wel de roep van een Koekoek.

Zie verder op pagina: 16

DE WOELRATTEN

Maart

De sneeuw lag nog op de velden, de vorst was maar net uit de grond, maar toch zijn we assistentie gaan verlenen bij het planten van een aantal bomen in De Waardhoff.

April

Op zoek naar beversporen. Op de landtong achter de meetboot. Sporen genoeg, inclusief een beverburcht. Een van de leden slaagde erin kopje onder te gaan in de

Maas. En dat terwijl het weer toch niet al te warm was.

Mei

Bij de Vogelwerkgroep aangesloten voor de publieksexcursie in de Eijsder Beemden. Door vakanties kwam het dit keer zo uit dat de Woelratten exclusief konden genieten van een vogelexcursie door en met Lydia Lippens.

Leden

Al vaker hebben we melding gemaakt dat het aantal leden sterk terugloopt. Ondanks diverse pogingen om het ledental weer wat op te krikken, lukt het ons niet om het tij te keren.

Bij de activiteiten van maart hadden we slechts 7 kinderen (inclusief een aantal gasten), april en mei: 4 kinderen. Eerder is het regelmatig gebeurd dat we met slechts 2 kinderen op stap gingen. Zulke kleine aantallen zijn niet leuk voor de kinderen zelf, niet voor de begeleiders en ook niet voor derden, waar we naar toe gaan voor onze activiteiten.

Met pijn in het hart hebben we dan ook moeten besluiten om de IVN jeugdclub, De Woelratten, na bijna 15 jaar, (voorlopig) op te heffen.

Voorlopig, omdat mocht er toch weer hernieuwde belangstelling voor jeugd natuuractiviteiten komen, dan kunnen we de draad weer oppakken.

15 juni zal de laatste activiteit zijn. We gaan met de kinderen ravotten en picknicken in het nieuwe speelbos van Natuurmonumenten in het Imstenraderbos.

De activiteiten die in de tweede helft van dit jaar gepland stonden gaan niet door.

PDB

AGENDA 2013

Lezingen

23 sep	Bert Verton, IVN Heuvelland: Vlinders en orchideeën van Andalusie Prachtige beelden en een boeiend verteller	20.00 uur
28 okt	Philip Meyer, IVN: Steenuil onderzoek in Eijsden	20.00 uur
25 nov	Wiel Lemaire van Politie Zuid: Wat is en doet de Groene Brigade	20.00 uur
17 dec	Jaarafsluiting. John Wiersma, IVN: Presentatie natuurbeeldjes in Eijsden	20.00 uur

De Dassenburcht is open vanaf 19.30 uur en wij beginnen stipt om 20.00 uur. Inclusief pauze tot 22.15 uur. Zodra verdere gegevens bekend zijn volgt tijdige publicatie in de regionale pers. Getracht zal worden in elke laatste week van een maand een spreker te vinden. Houdt de lokale pers dus in de gaten.

Het “Wandelschema” & “Korte Tour”

19 juni	Wittem, 9 km	11.00 uur
17 juli	Pietersvoeren, 9 km	11.00 uur

Het programma is samengesteld door José Goessens, Anne-Marie Hanssens, Marianne Schols en Anne van Santen. Vertrek Cultureel Centrum 11.00 uur via carpoolsysteem. Bijdrage onkosten chauffeur € 2,50 per persoon. Deelname aan deze wandelingen geschied op eigen verantwoording. Wandelingen zijn geschikt voor een ieder die goed ter been is. Wij gaan er vanuit dat iedere chauffeur een eigen inzittende verzekering heeft.

Anne van Santen, tel. 043-4094672

“De Woelratten” 2013

15 juni	Zaterdagactiviteit (Imstenraderbos)	09:30 uur
14 sept	en 26 okt, 16 nov en 14 dec afgezegd	10:00 uur

Programmaoverzicht 2013 Vogelwerkgroep

Datum	Tijd	Activiteit	Trefpunt/contact
Juni			
Za 29	08.00	Excursie Genk-de Maten	Dassenburcht
JULI			
Zo 21		Gezinsdag	Dassenburcht
September			
Zo 8	08.00	Excursie Pietersvoeren (of alternatief)	Dassenburcht
Za 28	09.00	Excursie Eijsder Beemden	Eijsder Beemden
Oktober			
Zo 6	08.00	Excursie De Piepert/Eys	Dassenburcht
Za 26	08.00	Excursie Epen-Cottessen	Dassenburcht
November			
Zo 10	08.00	Excursie Hamsterreservaat	Dassenburcht
Za 30	10.00	Excursie Eijsder Beemden	Eijsder Beemden

December

Za 28	10.00	Pimpelexcursie	Eijsder Beemden
Jan 2014			
Di 7	19.30	Nieuwjaarstreffen	Dassenburcht

Wil je deelnemen aan een excursie (behalve die naar de Eijsder Beemden), meld je dan s.v.p. aan bij Ed Bayens (ed_bayens@yahoo.co.uk; tel. 4091024).

2013 Vogelwerkgroep IVN Eijsden tellingen & nestkasten

Van	Tot	Tijd	Activiteit	Contact
1 april	30 juni		telling atlasblok (3x) dorp + tiende vrij boomgaarden + weilanden kasteel + Maas + Voer	Ed Lydia Philippe
medio april	eind juni	in overleg	controle uilenkasten	Frans
15 mei	15 juni	1 ^e 2 uur na zonsopkomst	2 ^e MUS-telling	Ed
16 mei	15 juni	in overleg	broedvogelonderzoek, Voer	Wiel
16 mei	30 juni	ochtend	4 ^e telling kilometerhok 23	Ed
16 mei	30 juni	ochtend	4 ^e telling kilometerhok 25	Lydia
16 mei	30 juni	ochtend	4 ^e telling kilometerhok 32	Philippe
15 juni	15 juli	vanaf 19.00 u	3 ^e MUS-telling	Ed
13 juli	27 juli		huiszwaluwtellingen	Thérèse
1 nov	eind dec	in overleg	onderhoud uilenkasten	Frans
14 dec		09.00	Wintervogeltelling, Restaurant Δ Trichterweg 5	Wiel
30 dec		09.00 Kasteelpark	winterbekentelling - Voer	Wiel

Telefoonnummers:

Ed	409 10 24	Philippe	457 23 70	Wiel	408 19 41
Lydia	361 58 05	Thérèse	408 54 10	Frans	409 12 83

Aan de activiteiten van de vogelwerkgroep kan in principe elke IVN'er deelnemen. Hebt u belangstelling om vogelaar te worden? Bel!

Ed Bayens

Werkgroep Bloeiende Bermen

datum	locatie	activiteit
28 juni	Heiweg bij hek ingang Waardhoff	inventariseren
19 juli	Heiweg bij hek ingang Waardhoff	inventariseren
23 aug	Heiweg bij hek ingang Waardhoff	inventariseren
24 aug	Boomgaard Waardhoff bij hek ingang Heiweg	Snoeien met wg natuurbeheer IVN-Maas-tricht en snoeibrigade Eijsden/Margraten
27 sep	Heiweg bij hek ingang Waardhoff	inventariseren
25 okt	Kade 't Bat	wieden kade
29 nov	De Laathof Mesch	ommetje nalopen

Bel of mail even naar Tineke 043-3521109 of tineke.de.jong@kpnplanet.nl als je belangstelling hebt om een keer mee te gaan. Soms wijzigen we ons plan.

BIJZONDERE WAARNEMINGEN VERVOLG VAN PAGINA: 9

- 28.04 Een Voerentocht gemaakt. Geen Wilde Zwijnen gezien in de 3 bossen die ik doorkruiste. Wel 3*1 en 1*7 Reeën. Een vijftal Dassenburchten zijn en blijven al enkele jaren leeg. In de vroege avond eindelijk weer eens twee Hazen op een akker langs de Voerenweg. Melding bij Jules Piters twee dode Dassen langs de A2 tussen Eijsden en Moelingen! Via Joost bereikt mij deze melding ook.

- 30.04 Onder De Beuk fladdert een vrouwtje Citroenvlinder. Op een akker van St. Amand zitten 12 Buizerds. Zijn het wel Buizerds? Vrij donker en soms lopen zij snel een paar meter om dan weer stil te staan. In een Canadese Populier langs de Voer is een koppel Buizerds ijverig bezig.
- @ ??05 Rosemarie Boesten stuurt op 6 juni enkele foto's (gemaakt in mei) van een eekhoorn die kokos "jat", het tussen z'n pootjes oprolt en vervolgens in z'n bek bewaart. Dit vond zij wel bijzonder om te zien.
- 01.05 Dagelijks klinkt de roep van een Koekoek in Laag-Caestert. Ook bij de Fam. Stoffer in Mesch. Zij melden ook dat er een kadaver van een niet al te grote Das ligt langs de Wieckesteeg.
- 03.05 Met Joost e.a. Eifeltocht gemaakt van Zerkall naar Nideggen en via Abenden terug. Melding dode Das langs de A2 tussen Gronsveld en De Heeg en eentje langs het pad van de Huuskesboam in Libeek naar Voeren. De teller staat op 14. 's Avonds weer geen Dassen gezien bij het observeren.
- 07.05 De Creuwelsen trekken naar de Voerstreek om te observeren. De Voerense Dassen lijken dat te waarderen. Dertien stuks, waaronder 8 jongen, laten zich zien aan de Hollanders.
- 08.05 Goed nieuws uit Mheer. Josien van Boekel heeft een koppel Dassen met drie jongen geobserveerd. Boven een akker op St. Amand stonden 4 Kieviten. Op de grond nu 5 Buizerds.
- 10.05 Ik zie eindelijk weer eens wat Dassen. Tien stuks, zijnde 2 volwassenen, 4 jaarlingen en 4 jongen. Zij laten mij vanaf 20.50u tot 21.45u genieten. Een Uil die laat blijken niet van mijn aanwezigheid gediend te zijn kan daar niets aan veranderen. Zijn aanval sla ik af met mijn Pet!
- 14.05 Op de voorpagina van De Etalage zit één van de Bevers van Laag-Caestert ineengedoken op het trapje naar de Voer. Die Bever is een echte aanhanger van St. Nicolaas geworden! Ben benieuwd of hij (zij?) met de Bronk naar het rustaltaar komt kijken. Het groen in het bosje voor de wo-

ningen van broer Jef en zijn buurman Rian Wolfs lusten ze wel.

- 15.05 Broer Sjef ziet een dode Das liggen langs de weg in Schietecoven. Joost van Koppen idem langs de weg Schimmert-Spaubeek.
- 16.05 Irene vindt een dood Jong Dasje boven op een burcht.
- 17.05 Joost ziet nu een dode jaarling Das liggen langs de N278 ter hoogte van Huize Blankenberg.
- 18.05 Toch weer eens een jonge Haas op een weiland langs de Daor waar de Vroedmeesterpad nog altijd roept. Op de burcht langs de Helweg laat zich één jong Dasje bewonderen. Nieuwsgierig komt het diertje tot op 2 meter afstand. Dan gaat hij rustig terug naar zijn ma die op 8 meter afstand ons niet in de gaten had. Of toch wel, maar de zaak vertrouwde.
- 19.05 De eerste zomerzondag gebruikt om wat diversiteit te checken. Inderdaad wat Levendbarende Hagedissen en Hazelwormen gezien. Op de Mettenberg dan een 8-tal Purperorchideeën. Op het plateau is de eerste Grasoogst bezig, het gras ligt plat en wordt gedraaid om te drogen in de zon. In het Plattebosje staan 3 Bergnachtorchissen, eentje helaas afgeknaagd en de andere twee nog niet in bloei. Overigens stonden er enkel jaren geleden 8 stuks. Een internationaal scouting treffen brengt zo'n 3000 scouts op de been die ik op alle veldwegen tegenkom, ijverig bezig met opdrachten uit te voeren en onderling contact.
- @ 21.05 Wim Souren meldt: vanochtend gezien bij Withuis, in de doodlopende straat tegenover het oude pompstation, een Ree met gewei van ±15 cm met een vertakking er in. Hij vluchtte de wei achter huizen in.
- 22.05 Langs de Maas, ter hoogte van Köbbes, klinkt vanaf 21.20u de roep van een Koekoek. Elk jaar trouw present. Om 21.30u begint er eentje te roepen vanuit het bosje bij de Zeep. De een probeert boven de ander uit te komen. Het lijken wel Vroedmeesterpadden.
- 25.05 Het kon niet uitblijven, mijn correspondent uit Mheer meldt zijn eerste dode Das in het Mheerse. Een groot zogend wijfje.
- @ 02.06 Maarten van der Sande meldt: rond 18:00, in de Sweelinckstraat: een jonge Pimpelmees op het terras in de tuin, die gevoerd wordt door zijn moeder.
- @ 06.06 Wim Souren meldt: Vanochtend zag ik 2 reeën in het veld aan de rechterkant van het crematorium aan de Pisardlaan, richting zinkwit berg.

Jean Creuwels, met dank aan de melders

Maart zo zoet, heeft ook nog wel eens een witte hoed

Een Rode Wouw in april en mooie dagen in mei maken het voorjaar een beetje goed...

Dit stukje over de lente van 2013 begint net als het winterstukje met sneeuw. Het dikke pak van 24 februari ligt er op 25 februari ook nog. Op 26 februari dooit er echter een flink gedeelte weg,

nadat de dag begon met ijsbloemen op de autodaken. Het weerbericht meldt voorzichtige lente op termijn van een week.

Zaterdag 2 maart. De bloeiende gele Winterakonieten op de Bukel zijn alweer in aantal toegenomen. In de Kapittelherenstraat twee Turkse Tortels (ook Lachduifjes genoemd, soms "Russische Duifkes").

Maandag 4 maart. Zonnig begin van de dag. IJs op de autoruiten. De temperatuur loopt op tot 12°. Ik zie mijn eerste vlinders: een Kleine Vos op het Veldje en één in een tuintje met bloeiende Winterheide. Ook natuurwaarnemer Vincent Gustings ziet de Kleine Vos in Eijsden. Een koningin Aardhommel zoekt nectar op Winterheide in de M.L. Kingstraat.

Dinsdag 5 maart. Na nachtvorst wordt het in Brabant en Limburg 18°. Pa en Ma zien vele Kraanvogels boven de Markt in Maastricht. Daniëlle Rutten ziet een Ooievaar bij Hakkeknoep-De Knuuvelkes.

Donderdag 7 maart. In de avond komt de Paddentrek vanuit de overwinteringsplaatsen op gang.

Vrijdag 8 maart. In Zuid-Nederland wordt het 16°, in Groningen nog maar 4°. In de Kennedylaan vijf Kleine Vossen en een Gehakkelde Aurelia op één struikje Winterhei. Ook zont er een Kleine Vos op de gevel van het Gemeentehuis in Eijsden. Het weerbericht spreekt van sneeuw op komst ("5 tot 10cm"). Dat gelooft lang niet iedereen.

Zondag 10 maart. Een koude Noordoostenwind. Op 11 maart zelfs een ijsdag (niet boven de 0°) met "windchill" (zeer sterke afkoeling voelbaar voor mens en dier, door de koude wind). Sneeuw (18u).

Dinsdag 12 maart. Maximum in Beek niet boven de -2.8°. Nog een ijsdag dus. De hele dag sneeuw.

Woensdag 13 maart. Autothermometers komen langs de Bukel uit op -15.5°. Vijlen-Mamelis -15.1° op anderhalve meter hoogte. De zonnige ochtend heeft tot gevolg dat hier en daar pakketten sneeuw van de daken glijden. De schaatsvijver ligt vrijwel dicht met dun ijs. Twee Scholeksters en een Kwikstaartje ("Akkermenneke") lopen langs de oever. Een Aalscholver vliegt over mijn hoofd. Weer een ijsdag in Beek (de derde op rij). De Paddentrek is alweer lang stilgevallen.

Donderdag 14 maart. In de avond ga ik naar de Eijsder Beemden om door de bevroren maartsneeuw te lopen. Lang geleden (in 1971) was er ook veel kou met sneeuw in de eerste helft van maart.

Vrijdag 15 maart. De Bron in Breust ligt vrijwel geheel dicht. Mijn autothermometer geeft -7.0° aan op de Trichterweg in de vroege ochtend. De schaatspoel ligt dicht. Wel zingen er Koolmezen.

Zaterdag 16 maart. Sneeuwduinen onderaan de Grubbe in Banholt. Een koude Zuidenwind laat de schaatsvijver ontdooien. Een Kraai neemt een bad

in een poel dooiwater. Twee Nijlganzen in Breust.

Zondag 17 maart. Sterke zon in Banholt laat de lucht in de ochtend opwarmen tot een graad of 6. Enkele Kleine Vossen gaan vliegen. Er belandt er zelfs eentje op een berg sneeuw. Niet eerder gezien.

Maandag 18 maart. Noordoost-Nederland 2 tot 4cm sneeuw. Limburg nog 12°. Op diverse struikjes Winterhei, Krokus en Paardenbloem 19 Kleine Vossen en een Dagpauwoog.

Dinsdag 19 maart. Jaarvergadering. Interessante presentatie over Uilen door de heer Meyer.

Donderdag 21 maart. Eerste Kievitseï gevonden bij Ede-Gelderland. Dit is laat dit jaar, door de kou.

Zaterdag 23 maart. Groenwandeling met een groep onder leiding van Jurgen Mingels bij Cadier en Keer. Af en toe natte sneeuw. In het gebied komen voor: Oehoe, Vliegend Hert, Geelbuik- en Vroedmeesterpad, Levendbarende Hagedis en Hazelworm. Ik zie enkele Rode Kelkzwammen. Mooi. Dril van de Bruine Kikker in poelen.

Zondag 24 maart. Er ligt alweer een pak sneeuw van een centimeter of 10. Vooral in de regio Maastricht valt het meeste. In Ryptsjerk schaatst men weer op 3cm ijs op een ondergelopen weiland. Meeuwen met een zwarte kop aan het Veldje (Kokmeeuwen).

Dinsdag 26 maart. Mensen klagen over de zeer koude wind. Heldere Maan.

Woensdag 27 maart. Koud (-4.0° in de ochtend). Bron gedeeltelijk dicht. Overdag een Grote Bonte Specht in een Hazelnotenboom aan de Vogelzang. Annie Aarts zag hem daar ook. Boomklever in het Ursulinenpark (gezien door Roel Schmitz). Muurhagedis in Caestert. In Overijssel ijsbrekers op kanalen. De Maan kleurt geel.

Donderdag 28 maart. Laat in de avond sneeuw. Met als resultaat dat Goede Vrijdag wit wordt met wattige sneeuw. Het is op vrijdag erg waterkoud bij een maximum van 1.3°. De Volta Classic wielervedstrijd vindt daarna op zaterdag plaats bij een koude Noordooster. De dag begint met -4.4°!

Paaszondag 31 maart. Deelen begint de dag met -7.8°, Beek met -1.3°. Hier en daar vallen sneeuwvlokken. Aangezien Paaszondag op zijn vroegst op 22 maart en op zijn laatst op 25 april valt, moeten sommige weerspreuken over Pasen met een korrel zout worden genomen ("Groene Kerstmis, Witte Pasen"). Er zitten 5 weken tussen de vroegste en laatste datum, het kan zowel winters als zomers zijn met Pasen. Het weer wordt nu veroorzaakt door het hogedrukgebied "Katrin".

Paasmaandag 1 april. Koude Noordoostenwind. De dag begint alweer met -4.4°. Wel zon en Stekeltjes in de Bron. Kleine Vos in de Eijsder Beemden bij een temperatuur van +4.7°. Mijn koudste vlinder in 8 jaar waarnemen!

Dinsdag 2 april. Beek -4.6°. Weer een Kleine Vos in de zon bij +4.7°, nu op het Veldje.

Woensdag 3 april. Grijs winterdag met vlokjes sneeuw. Marlies en Pierre Kluten hadden deze winter een IJsvogel bij hun vijver in de Irenestraat en zagen ook veel Kramsvogels op 27 januari.

Vrijdag 5 april. Winterdag. Twee Reeën langs de Bukel. Daniëlle Rutten ziet twee Reeën en een Das aan de andere kant van het bos. Pa ziet een Sperwer, geland op de Vogelzang.

Zondag 7 april. "Katrin" wordt vervangen door "Monika", het hogedrukgebied schuift van Engeland naar Nederland. In de nacht wordt het plaatselijk in Nederland tot -8° . Hier vriest het een graad of 2. Overdag wordt het dan wel weer $+10^{\circ}$ (voor het eerst sinds 18 maart).

Maandag 8 april: "Een kring rond de zon brengt regen in de ton". In de hogere luchtlagen zijn dan vaak al ijskristallen of vocht aanwezig waardoor het licht wordt gebroken. Voorbode van regen.

Dinsdag 9 april begint dan ook met regen. Al met al schiet het zo niet op met natuurwaarnemingen.

Donderdag 11 april. Een Sierkersboompje bij het Gemeentehuis wordt in één dag geheel rose. Pa vindt een wakker geworden Kleine Vos op zijn "Doevesj-laoëg" (Duiventil).

Vrijdag 12 april. Vincent Gustings zet een paddenpaartje over aan de Raadhuisstraat.

Zaterdag 13 april. Gele en blauwe bloemetjes op diverse plaatsen: de Vroegeling en Hondsdraf.

Zondag 14 april. Lekker warm (23.5°). Een hele dag buiten zijn levert enkele Grote Vossen op. Deze vlinder lijkt sinds enkele jaren terug van weggeweest. Ook twee Citroenmannetjes. Sleutelbloemen langs de Maas (determinatie planten: Tineke de Jong). Enkele Vleermuizen aan het Veldje.

Woensdag 17 april. In de Eijsder Beemden kijken enkele Waalse bezoekers met een kijker naar een grote roofvogel. Hij is ook goed met het blote oog te zien. "Milan Royal", zeggen ze. Thuis opzoeken: de Rode Wouw, een geweldig mooie en grote roofvogel met een gevorkte staart. Dat maakt mijn voorjaar een beetje goed.

Donderdag 18 april. Oranjebruin vlindertje in de Beemden: Kleine Vuurvlinder? Nee, het is de Oranje Berkenspanner (een nachtvlindertje). Toch leuk om het verschil te leren. Stofoverlast door de wind.

Vrijdag 19 april. Bezoek aan Amsterdam. Fazanthaan gezien vanuit de trein bij Utrecht. Koude wind.

Zaterdag 20 april. Amsterdam. Mooie zon, koude wind. Gehakkelde Aurelia op het Muntplein.

Zondag 21 april. Superweer met veel zon in Amsterdam, in tegenstelling tot wolken in Zuid-Limburg.

Maandag 22 april. Eijsden. Zon, zeer droge lucht. Oranje Mieren bij het Veldje (de "Gele Weidemier").

Dinsdag 23 april. Lezing Olaf Op den Kamp. Deze weet de toehoorders aan één stuk te boeien. De zeer kleine populatie Korhoenders in Salland is aangevuld met Zweedse Korhoenders (hanen).

Woensdag 24 april. Hoge zonkracht. Oranjetipje en Groentje op Montagne St. Pierre. Pinksterbloemen in mijn grasveldje achter de flat op het Veldje. Rode Wouw vlak boven mijn hoofd in de Eijsder Beemden. Ook in de Beemden: vlinders Grote Vos en Bont Zandoogje tegelijk in zicht. Boerenzwaluwen en Huiszwaluwen gezien aan de Maas.

Donderdag 25 april. Zomerse waarden in Limburg (rond de 25°).

Vrijdag 26 april. De Sierkersen aan het Veldje bloeien uitbundig. Als aprilse gril daalt de temperatuur echter overdag met zo'n 11° door een koude Noordooster.

Maandag 29 april. Bezoek aan Nijmegen. Daar vallen altijd de grote aantallen Kauwtjes (Torenkraaien of "Däölkes") op, in de stad. Oranje Tompoezen gegeten in tuincentrum Malden.

Dinsdag 30 april. Kroningsdag. Koude Noordooster. Oranjetipjes op de St. Pierre. Daar dus ook Oranje boven...

Woensdag 1 mei. Bloesemtocht gemaakt rond Val Dieu. De "Meiblonne" (Seringen) aan de Vogelzang zijn nog niet in bloei. Die aan de Maas zijn normaal altijd bij de eerste bloeiende Seringen (vanwege het warme Maasdal).

Vrijdag 3 mei. De zon gaat onder als een rode bol. Heel mooi.

Zaterdag 4 mei. De Seringen aan de Vogelzang beginnen aan een voorzichtige bloei. Henri Haenen: in de Voer in Laag-Caestert zwemmen tegenwoordig soms vele Voorns ("Rutse").

Zondag 5 mei. Natuurontbijt op de Sjtejneberreg. Schrijver dezes was jammer genoeg verhinderd. Tineke de Jong verzorgde als vanouds een mooie wandeling.

Maandag 6 mei. Net als gisteren veel zon. Bij Vroenhoven 9 Bruin Dikkopjes (zeldzaam). Verder Dagpauwogen en de Klaverspanner. Op het Veldje de gele Hagedoornvlinder. Zomerse temperatuur. Mooie dagen als deze maken het voorjaar enigszins goed.

Dinsdag 7 mei. In het Oosten van Nederland wordt de warmte verdreven, aan zee blijft het warm.

Woensdag 8 mei. De Vogelzang ruikt naar de Meiblonne. Oranjetipje aan Het Stenen Muurtje. Havikskruid op tuinmuurtje aan de Vogelzang. Soort nog nader te determineren.

Donderdag 9 mei. Hemelvaart. Communicanten aan de kerk in Breust. Klein Kikkerkoortje in de Bron. Bruin Dikkopje langs de "lezerwaeëg". Roodwang- en Geelwangschildpad langs de Maas, een grote Karper in de Inham en ook daar veel Koeleköpkes (van Kikkers). Wijngaardslak en Segrijnslak in de Voerstraet.

Vrijdag 10 mei. Naar Tongeren. Koude harde wind, zoals zo vaak dit voor-

jaar. Meikever op straat.

Zaterdag 11 mei. In de late ochtend hagel en regen. Zondag 12 mei. Zeer koude wind. Maandag 13 mei: herfstachtig. Donderdag 16 mei: Slechts 11°. Hier herfstachtig, Noordoost-Nederland warmer.

Vrijdag 17 mei. Maar 10° maximaal. Zaterdag 18 mei. De Den in Banholt komt binnen met zon.

Pinksterzondag 19 mei. De zon doet de huid bruinen, of zelfs rood kleuren.

Dinsdag 21 mei. Reguliere vergadering IVN. Regenweer (zeg maar Hondenweer). Bij De Dassenburcht twee mannetjes en een vrouwtje Alpenwatersalamander en een stuk of zeven Bruine Kikkertjes.

Donderdag 23 mei. Koud met regen. Zelfs om 16.07u een hageltapijt bij het Gemeentehuis in Eijsden. Ook om 19.17u hagel. Maximum slechts 8.4° in Beek-Maastricht. De winterjas komt weer uit de kast. Toch twee vrouwtjes Alpenwatersalamander bij de Dassenburcht. Bever gemeld, de A2 overstekend bij de grens Eijsden-Visé.

Vrijdag 24 mei. Sint Donatianus en Sint Rogatianus doen een poging een keertje IJsheilige te zijn. In het uiterste Oosten van Nederland (Oost-Groningen, Drenthe en Twente) lukt dit net. Op Rode Klaver aan het Veldje een zwarte Hommel met een rood achterlijf. Zo te zien een Steenhommel. Achter het Gemeentehuis een Hommel met zwart, geel en oranje: de Weidehommel.

Zaterdag 25 mei. Roel Schmitz meldt een Koninginnenpage in Stein.

Zondag 26 mei. Rode zonsondergang in Westen en Noordwesten (van onder tot boven in de lucht).

Dinsdag 28 mei. Warm weer. Icarusblauwtjes en Veldparelmoervlinders op de Montagne St. Pierre. De witte Cotoneasterbloemetjes komen op gang. Om 17.27u wat onweer boven Eijsden.

Woensdag 29 mei. Het begin van het vangstseizoen voor de Nieuwe Haring (Maatjes) moet met 2 weken worden verlaat. De Haring is niet vet genoeg door het gebrek aan plankton in de zee (als gevolg van het gebrek aan warmte en genoeg zon).

Donderdag 30 mei gaan er zelfs weer skipistes open in de Franse Pyreneeën en Alpen.

Vrijdag 31 mei. Hier een zeer harde wind uit het noord-noordwesten. In Lapland wordt het 29° à 30°, in Zuid-Frankrijk is er sneeuw en in Zuid-Duitsland zeer veel regen. In de Kapittelherenstraat volop Hommels op een lage Cotoeaster.

Jacques Piters

Vogelwerkgroep

Weekend Texel 2013

19 t/m 22 april

De reis heen en terug was spoedig verlopen. Ons verblijf was van alle gemakken voorzien. Heerlijk gegeten en gedronken in diverse gelegenheden. Aangenaam gezelschap. Het weer was goed. Zon maar wel een koude wind. Muts, sjaal en handschoenen waren echt geen overbodige luxe.

Allemaal gunstige voorwaarden om goed te kunnen vogelen. Dat hebben we dan ook gedaan. Genieten was het van de vele groepjes wulpen op de akkers en het wad, parende en baltsende tureluurs, grutto's, grote groepen rotgans die naar het wad vlogen. Bruine kiekendieven jagend boven het riet. Op het wad onder andere grote sterns, eiders, lepelaars, vele bergeenden en zeehonden.

Leuk was te zien hoe een groepje van vier scholeksters aan het baltsen waren; met de koppen naar beneden intussen heftig piet piet roepend met dribbelende pasjes in het rond liepen naar opzij en zo weer terug. Zo ging het een poosje door. Een heuse dansvoorstelling. En wat zijn die kluten toch elegante steltlopers. Ons hoogtepunt was toch wel het bezoek aan de Horsmeertjes.

Daar werden we getrakteerd op meerdere zingende blauwborsten. Tijdens de avondwandeling in de Slufter zagen we de voor Nederland zeldzame bonte kraai.

Geziena vogelsoorten:

Knobbelzwaan, grauwe gans, rotgans, bergeend, tafeleend, kuifeend, eider, krakeend, smient, slobbeend, wilde eend, pijlstaart, wintertaling, aalscholver, blauwe reiger, lepelaar, fuut, bruine kiekendief, blauwe kiekendief, sperwer, buizerd, torenvalk, meerkoet, scholekster, kluut, bontbekplevier, kieviet, grutto, wulp, groenpootruiter, tureluur, steenloper, kokmeeuw, kleine mantelmeeuw, zilvermeeuw, grote stern, visdief, holenduif, houtduif, Turkse tortel, veldleeuwerik, oeverzwaluw, boerenzwaluw, huiszwaluw, graspieper, gele kwikstaart, witte kwikstaart, winterkoning, heggenmus, roodborst blauwborst, zwarte roodstaart, tapuit, merel, kramsvogel, zanglijster, rietzanger, zwartkop, tjiftjaf, fitis, baardman, pimpelmees, koolmees, ekster, kauw, zwarte kraai, bonte kraai, spreeuw, huismus, vink, groenling, putter, kneu, rietgors, fazant en nijlgans.

Lydia Lippens

Stokkem

Het was heel erg koud zaterdagmorgen (27 april) in het natuurgebied bij Stokkem. We zijn niet verder gekomen dan Negenoord, een voormalig grindgat dat voor Kerkeweerd ligt, maar wel veel vogelsoorten gezien:

Groenling, grauwe gans, huismus, vink, boeren- en gierzwaluw, torenvalk, slechtvalk, tjiftjaf, rietgors, veldleeuwerik, graspieper, grasmus, kieviet, koekeek, blauwe reiger, bergeend, kokmeeuw, merel, fazant, brand- en Canadese gans, Nijl- en soepgans, roodborsttapuit, gele kwikstaart, knobbelzwaan, zwarte kraai, krakeend, fuut, kuifeend, aalscholver, meerkoet, wilde eend, grote bonte en groene specht, gaai, stadsduif, oeverloper, winterkoning.

40 soorten en misschien nog wel eentje gemist.

Lydia Lippens

Publieksexcursie

Een kort verslagje van de publieksexcursie op 5 mei in het kader van de Nationale Vogelweek.

Twaalf mensen hadden zich opgegeven als deelnemer aan de publieksexcursie. Namens de Vogelwerkgroep van IVN Eijsden waren Wiel, Paul, Louk, Philippe en Ed aanwezig. De omstandigheden waren ideaal: helder blauwe hemel, een lekker zonnetje en niet al te veel wind. Louk werd aangesteld als turver en noteerde de volgende soorten: IJsvogel; kleine plevier; sperwer; visdief; wilde eend; krakeend; kuifeend; tafeleend; witte kwikstaart; nijlgans; grauwe gans; fuut; blauwe reiger (kolonie); grote bonte specht; canadese gans (met jongen); meerkoet (met jongen); waterhoen; grasmus; merel; groene specht; zwartkop; tjiftjaf; aalscholver; buizerd; ekster; koolmees; pimpelmees; stormmeeuw; zilvermeeuw; spreeuw; houtduif; knobbelzwaan; gaai; winterkoning.

In totaal 34 soorten, waaronder eindelijk weer eens de IJsvogel (gespot door een van de deelneemsters, Anne-Katrin), en dat is lang geen slechte oogst. Het was een leuke wandeling, met geïnteresseerde mensen, die zo op een aardige manier kennis hebben gemaakt met dit gebied. Moeten we volgend jaar nog maar een keer doen.

Ed Bayens

Bijzondere waarnemingen/ervaringen gezocht!

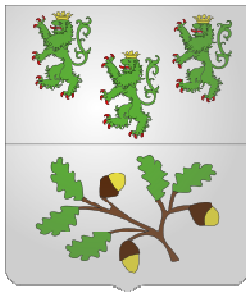
Ziet u wat bijzonders in de natuur? Maakt u iets bijzonders betreffende natuur en/of milieu mee? Zet het op papier of laat het de redactie weten. Ons mededelingenblad is voor en van de leden!

Hebt u foto's, dia's, natuurtijdschriften, natuurboeken die u kunt missen? Van harte welkom.

Jean Creuwels

DE BASSE-MEUSE (27)

De Bonne Ville Verviers, de lakenstad

Gelegen aan de oevers van de Vesdre is Verviers de meest oostelijk gelegen Bonne Ville van Luik. Al in vroege tijden was er bewoning en vormde zich een gemeenschap. Met in de 7e eeuw als middelpunt een huiskapel toegewijd aan St. Remacle. Twee eeuwen later werd op die plek een kerk gebouwd die kerkelijk afhankelijk werd van de Kerk van Luik maar wereldlijk hoorde tot het markizaat van Franchimont, bij

Theux.

Toen markies Reginard in 1012 op Kruistocht naar Palestina trok gaf hij zijn macht over aan de prins-bisschop Luik, Baldric II. Een bul van keizer Barbarossa en een bul van paus Adrien IV bevestigden in 1155 de Luikse aanspraken. Gebruik makend van de energie, opgewekt met het water van de Vesdre, kwam er heel wat nijverheid tot bloei. Met name de lakenindustrie. De stad kreeg van Luik toestemming om producten te verkopen in Luik. Als tegenprestatie moest het Lakengilde wel in Luikse processies meelopen. In 1457 werd er een Perron opgericht, het teken van de rechten der Vervierse naren, op de markt. Prins-bisschop Adolf de la Marck bevestigde in 1480, 1495 en 1507 nog eens. Hoewel Verviers de hertog van Bourgogne welgezind was staken de troepen van Karel de Stoute in 1468 de stad in brand. Met de terugkeer van de vrede leefde de nijverheid op en kwam tot grote bloei. Prins-bisschop Erard de la Marck stond zelfs een eigen weekmarkt en een grote jaarmarkt toe! Tussen 1510 en 1550 had de bevolking te lijden onder verschillende epidemieën, maar vooral de pest in 1554 zorgde voor een daling van het aantal inwoners. In 1586 en 1607 hielden de Spanjaarden er huis. In 1642 kwam de omwalling tot stand die in de 17e en 18e eeuw zorgde voor veiligheid. In 1651 werd Verviers dan Bonne Ville van Luik. In 1686 waren er 14 Metiers actief. In 1775 kwam het huidige stadhuis tot stand.

In de 20e eeuw nam de bedrijvigheid sterk af. De huidige stad is nog maar een schim van de stad uit vroeger jaren. Toch worden er heel wat inspanningen geleverd om weer een leefbare plek te zijn voor de eigen bewoners en de inwoners uit de regio. Wie vanuit zijn wagen vanaf de autoweg de stad ziet voorbij schieten merkt dat niet. Maar ga eens van de snelweg af en slenter eens door de oude stad dan zullen er heel wat positieve verrassingen zijn.

De Bonne Ville Visé

Volgens de kronieken werden de bewoners van wat nu Visé heet in de 7e eeuw al door St. Lambert gekerstend. Hij stichtte er een eerste kerk. In 799 werd er een nieuwe kerk gebouwd, de huidige, toegewijd aan St. Martin van Tours. In 870, bij de overeenkomsten tussen de opvolgers van Karel de Grote, die zijn Rijk opdeelden, wordt Visé genoemd. Keizer Otton schonk Visé in 983 aan het Kapittel van de Kathedraal van Luik. Het Kapittel droeg in 1310 zijn rechten over aan prins-bisschop Thibaut de Bar. Gelegen op een strategisch plaats aan de Maas, met brug, was Visé vaak het middelpunt van gevechtshandelingen en doortrekkende troepen. Met alle ellende die daarbij hoorde. Zo op 22 maart 1106 toen de troepen van Henri V, achtervolgd door die van zijn vader Henri IV waarmee hij in onvrede leefde, in Visé verslagen werden. Rond 1330 liet prins-bisschop Adolphe de la Marck stadsmuren en poorten aanleggen. Deze zorgden voor rust en het plaatsje ontwikkelde zich tot een centrumstad van allure. Er werd zelfs munt geslagen. De plaats had recht op een eigen burgerwacht. Vandaag de dag zijn de 3 Gildes daar nog levende bewijzen van. In 1429 bevestigde prins-bisschop Jean de Heinsberg de rechten en in 1614 was het Ferdinand de Bavière die het nuttig vond dat de rechten nogmaals vastgelegd werden.

Karel de Grote schonk Visé al marktrechten. Die markt kende haar hoogtepunt in de 11e eeuw waarna ze langzaam wegwijnde tot het einde in de 15e eeuw. Er waren 3 Metiers in de stad: de landbouwers, de schippers en de wijnbouwers. Tot elk Metier hoorden een aantal ambachten. In de 16e eeuw werd de kerk uit 799 herbouwd. Hier rusten de resten van Saint Hadelin. Ondanks goede bescherming en hulp van Luik was Visé vaak de klos. Karel de Stoute vernietigde met zijn troepen zowat alles en het stadje werd nooit meer de oude. Tijdens de belegering van Maastricht door zijn troepen verbleef Lodewijk XIV in Visé.

In het nieuwe België, na Napoleon, bleef Visé het centrum van de streek. Zowel uit het Luikse, uit het Land van Herve, uit Belgisch Limburg als ook uit ons eigen Limburg weet men de stad te vinden. De pensionaten zijn beroemd in de hele omtrek. Ook menige Eijdsenaar is er op school geweest, heeft er verdere studies gedaan, heeft er gewerkt, of heeft er genoten van het Bourgondisch leven met spijs en drank. Chez Adam moet je eens in je leven gegeten hebben, al is het maar konijn met frites. Het legendarische friteskot bij de kerk, met de lekkerste frites en de lekkerste filet americain in de jaren 1960-1980, is helaas verdwenen. Daar stond je in de rij. Op de woensdag markt kom je altijd wel een Eijdsenaar tegen. WO I vroeg een zware tol van de stad. Amper hersteld, was er WO II.

Begin 1970 werd Visé een fusiegemeente. Met zijn verkeersaders: de Maas, de A2, het Albertkanaal, het spoor Luik-Maastricht en het spoor Aken-Antwerpen. Met zijn gewone weg van Visé via Moelingen naar het Withuis. Een weg waarvan het eerste deel al 60 jaar om onderhoud schreeuwt. Trots op zijn verleden. Trots op zijn 3 Gildes. Aantrekkelijk voor de levensgenieter. Aantrekkelijk voor de toerist. Aantrekkelijk voor de natuurliefhebber met zijn Montagne Saint Pierre en andere Dal van de Julienne.

Bron: Liège et ses Bonnes Villes. Eugene Wahle.
Jean Creuwels

NATUURGEBIEDEN IN ONZE OMGEVING: EIJSDER BEEMDEN (2)

De Eijsder Beemden vormen het meest zuidelijke natuurontwikkelings-terrein langs de Grensmaas. Het gebied strekt zich uit op de Nederlandse Maasoever tussen Eijsden en Oost-Maarland en bestaat uit een aantal elementen.

Ten eerste de Grensmaas zelf die tussen 1965 en 1981 op dit traject geheel gekanaliseerd werd en van een stevige oeverbeschoeiing is voorzien.

Ten tweede de kunstmatig aangelegde plassen (grindgaten) die het leefgebied vormen voor allerlei planten en dieren. Langs de rand van de plassen liggen kruidenrijke graslanden en kleine oobossen. Iets verderop, tegen de Trichterweg aan, liggen de hogere gronden met restanten van een hoogstamboomgaard. Het gebied wordt begraaasd door een kudde Konikpaarden en een kudde Galloway runderen. Deze begrazing is extensief met een dier per drie tot vier hectare.

Fauna

Vogels, zoogdieren en herpetofauna.

De waterrijke Eijsder Beemden vormen een ideaal leefgebied voor watervogels. Daarbij is het aantal overwinteraars duidelijk hoger dan het aantal zomergasten. Waterhoen (*Gallinula chloropus*) met een rode snavel en dito schildje op de kop, Meerkooit (*Fulica atra*), met een witte snavel en dito schildje op de kop, Fuut (*Podiceps cristatus*), Knobbelswaan (*Cygnus olor*), Blauwe reiger (*Ardea cinerea*) en Dodaars (*Tachybaptus ruficollis*), een kleine fuut-achtige, zijn het hele jaar aanwezig. Andere broedvogels zijn Wilde eend (*Anas platyrhynchos*), Kuifeenden (*Aythya fuligula*) met een zwart-witte tekening en een kuifje, en Tafeleenden (*Aythya ferina*) met een grijs lijf en een bruine kop. In de bomen laten Aalscholvers (*Phalacrocorax carbo*) met

uitgestrekte vleugels hun veren drogen. Soms vliegt een IJsvogel (*Alcedo atthis*) langs. Helaas heeft ook een aantal exoten het gebied als broedplek ont-

dekt. Het gaat hier om Canadese ganzen (*Branta canadensis*) en Nijlgans (*Alopochen aegyptiacus*). 's Winters overwinteren er allerlei eendensoorten zoals veel Kuif- en Tafeleenden, maar ook Brilduikers (*Bucephala clangula*), Nonnetjes (*Mergellus albellus*), Grote zaagbekken (*Mergus merganser*) en Wintertalingen (*Anas crecca*).

De Zwarte wouw (*Milvus migrans*) deed in 2008 een broedpoging en slaagde er in 2009, 2010 en 2011 zelfs in een aantal jongen groot te brengen. In het Belgische ooibos zit een kleine kolonie Blauwe reigers (*Ardea cinerea*).

Langs de oevers leven Bevers (*Castor fiber*), deze grote wateringenieurs verraden hun aanwezigheid, vooral 's winters, door hun knaagsporen. Op dode boomstammen zitten vaak Roodwangschilpadden (*Trachemys scripta elegans*) te zonnen.

Libellen.

Wat de insecten betreft, vallen met name de drie opvallende soortgroepen libellen, sprinkhanen en dagvlinders op. Sinds de natuurontwikkeling is het aantal soorten libellen van 19 in 1995 tot 28 na 2000 gegroeid. Zo werd de eerste Vuurlibel (*Crocothemis erythraea*) op Limburgse bodem in de Eijsder Beemden waargenomen. Ook leven er Gewone oeverlibel (*Orthetrum cancellatum*) en Grote keizerslibel (*Anax imperator*).

Sprinkhanen.

Het Kalkdoorntje (*Tetrix tenuicornis*) en het Zeggedoorntje (*Tetrix subulata*) leven op open plekken. In het vochtige stuk zit een grote populatie van de Gouden sprinkhaan (*Chrysochraon dispar*). In totaal zijn er twaalf soorten sprinkhanen in het gebied waargenomen.

Dagvlinders.

De dagvlinders van het gebied kenmerken zich door de aanwezigheid van een aantal bijzondere soorten, veelal zwervers van de Belgische Sint-Pietersberg. Zo is het Boswitje (*Leptidea sinapis*) regelmatig in het gebied gezien. Ook de Koninginnepage (*Papilio machaon*) is vaak in het gebied aanwezig en heeft hier ook een populatie. In 2009 werd het bijzondere Kaasjeskruidkoppje (*Carcharodus alceae*) hier waargenomen. Het betrof daarmee een nieuwe soort voor Nederland.

Weekdieren.

Onder de slakken vallen met name de grote aantallen Gewone tuinslakken (*Cepea nemoralis*) op. Deze soort heeft een bruine mondopening, maar de kleur en het patroon van het huisje is zeer variabel. Er komen zowel dieren met huisjes in gele, roze of bruine kleuren als met brede bruine strepen voor. Overigens komt de Witgerande Tuinslak (*Cepea hortensis*) met een lichtgekleurde mondopening ook voor. Langs de oever en in het water liggen Korf-mossels (*Corbicula* sp.), met een geribbeld oppervlak, Gewone posthoornslakken (*Planorbarius corneus*), Poelslakken (*Lymnaea stagnalis*) en Zwanenmossels (*Anodonta cygnea*). Een bijzondere grote soort, die ik hier in de zomer van 2010 ontdekte, was toen nieuw voor Europa en is, vanwege haar herkomst, Chinese moerasslak (*Bellamya chinensis*) gedoopt.

Onderweg in het gebied.

De Eijsder Beemden zijn vrij toegankelijk, ook buiten wegen en paden mag gelopen (gestruind) worden. De centrale parkeerplaats en startplek ligt aan de Oosterweg te Eijsden, nabij het kasteel van Oost-Maerland. Vanaf hier kun je in noordelijke richting langs de plassen heen en in zuidelijke richting langs de Maas weer teruglopen. Een afstand van circa 4 kilometer.

Tijd.

Voor een bezoek aan het gebied kun je twee tot drie uur uitrekken. Een bezoek in de zomermaanden is aan te raden voor de flora en de insecten. Voor de watervogels is de winter ook zeer geschikt, met name de maanden december en januari, mits de plassen niet zijn dichtgevroren natuurlijk.

Olaf Op den Kamp, Kerkrade

www.eifelnatur.de

HET BESTUUR

Voorzitter:	Vacature	
Secretaris:	Jacques Piters Vogelzang 15 6245 BS Eijsden	tel. 409 23 65
Penningmeester:	Jean Creuwels Cuyleborg 65 ^e 6228 BE Maastricht	tel. 361 61 95
Vicevoorzitter	Maarten vd. Sande JP Sweelinckstraat 56 6245 GW Eijsden	tel. 409 48 61
Lid	Suzanne van de Wiel Reijershaag 77 6228 HB Maastricht	tel. 361 17 18
Verenigingslokaal:	“De Dassenburcht” Breusterstraat 27 Eijsden	(Souterrain, achter voormalig Gemeentehuis) (Treffersteeg)

Werkgroepcoördinatoren/Contactpersonen:

Daslicht/Venel	Jean Creuwels	361 61 95
“De Woelratten”	Maarten vd. Sande	409 48 61
Lezingen	Jean Creuwels	361 61 95
Vogels	Frans Dassen (a.i.)	409 12 83
Wandelingen	vacature	
Korte wandelingen	An van Santen	409 46 72
Flora groep	Tineke de Jong	352 11 09
Gebouw	R Vranken/L Frambach	409 16 06
Redactie Mededelingenblad	Peter De Bie	409 46 77

Kosten Lidmaatschap € 11,50 per persoon per jaar

Betalingen aan IVN-Eijsden:

Giro rekening: 92 70 56 Onder vermelding van reden betaling.

Disclaimer:

De redactie wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor inhoud of strekking van niet-redactionele bijdragen. Met toezending van een artikel draagt de auteur uitdrukkelijk de rechten over aan de redactie. Indien nodig kan door redigeren de toegezonden bijdrage –bij voorkeur i.o.m. de auteur- worden aangepast c.q. ingekort. De redactie behoudt zich uitdrukkelijk het recht voor om artikelen zonder opgaaf van redenen te weigeren.

Verschijningsdata en sluitingstermijn:

Verschijningsdata zijn:

half maart, half juni, half sept. en half dec.

De inzendtermijn voor kopij sluit op resp.

5 maart, 5 juni, 5 september en 5 december.

Kopij bij voorkeur aanleveren per e-mail:

de.wissel.ivn-eijsden@home.nl .